

VILIJAM RAJAN

CRVVENI
OLŠAR

Preveo Lazar Milić

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2010.

Za Džoanu

Jedino što je remetilo tišinu sakristije bilo je kapanje njene krvi po mermernom podu i slabašan šum disanja. Nekoliko puta je udahnula i izdahnula. Usledila je dugačka pauza, a onda se isprekidano disanje nastavilo. Bila je na samrti.

Sve je odrađeno aljkavo. Mnogo je iskrvarila, što se i očekivalo, ali to ga je ipak nerviralo. No, šta je drugo mogao da učini? Kada nema vremena da ih psihički slomi, da ih smrvi, onda mora pribeći bolu i zastrašivanju, iako je to neprofesionalan i neefikasan pristup. Nadao se da će popustiti zbog šoka, ali ona je jednostavno izdržala duže od vremena koje mu je bilo na raspolaganju. Šteta. Ponekad bi samo lagano navukao rukavicu, stegavši pesnicu kako bi mu kruta koža zaškripala preko zglobova, i to bi bilo dovoljno – propevali bi tako brzo da bi mu bio potreban daktilograf da sve zabeleži. Naravno, više je voleo taj način; direktna ispitivanja mnogo su prijatnija. Ali za svaku pticu koja propeva nađe se i jedna stena, a ova devojka bila je čist granit.

Sve što je pokušao, propalo je. Da je bilo više vremena, možda bi i uspeo, ali imao je samo ova dva sata. Dva sata za takav um? Snažan i čvrsto zatvoren, poput metalne kutije. Nije bilo dovoljno. Neće biti srećni, ali šta su očekivali? Na kraju krajeva, upozorio ih je. Da je prvo mogao da je oslabi – nekoliko besanih noći, vrela ćelija, ledena ćelija,

potpuni mrak, potpuna tišina. E, tako bi nešto postigao. Uz dovoljno vremena i s odgovarajućim sredstvima, mogao je da izvuče ono što nije ni bila svesna da zna. Sada, međutim, nije imao ama baš ništa – samo kožnu kecelju, par rukavica i dva sata na crkvenom oltaru.

Ni to mu se nije dopadalo. Naravno, odobreno je s najviše instance, kako su mu rekli. Ipak, da ga je neko prekinuo, bilo bi teško objasniti; naročito sada, kada je prostor pod oltarom bio prekriven njenom krvlju. Bilo ko sa strane pomislio bi da je manijak.

Disanje joj se usporilo, i on spusti pogled ka onome što je večeras uradio. Njene oči, dve velike crne perunike okružene bademastim oreolom zlatastog sjaja, pomirile su se sa sudbinom i iskra u njima polako se gasila. Tražio je strah, ali ga nije bilo. To se često dešavalo; u jednom trenutku prevaziđu užas, pa čak i bol, i tada ni sam đavo ne bi mogao da ih vrati. Nagnuo se prema njoj, pitajući se da li će jednog dana uspeti da zaviri u onaj drugi svet ovakvim očima. Tražio je bilo šta, ali bile su prazne; nepomično je zurila u plafon, oslikan prizorima svetaca u raju. Možda je to i videla, sliku zagrobnog života. Pomerio se kako bi joj zaklonio pogled, ali oči su jednostavno gledale kroz njega.

Ovako blizu, smrad je bio manje teskoban. I dalje je mogao da oseti vlažan, lepljiv vonj krvi, ali sada je tu bio i miris sapuna i mokre kose. Ti mirisi podsetili su ga na jedno dete. Vratio se u vreme kada mu se rodio sin – topla, srećna aroma koja mu je ispunila srce. Pitao se gde je našla sapun. Ove godine teško se nabavljao u običnim prodavnicama. Mogao se kupiti u sindikatima ili za devize, ali čak i tako nije bio uvek dostupan. Zatim mu je sinulo – verovatno ga je ponela sa sobom. Američki sapun. Kapitalistički.

Iznenadilo ga je to što je pomalo saosećao s devojkom. Suze su joj sprale krv s obraza; bila je prilično lepa, a nežne nozdrve neznatno su se širile dok je disala. Na trenutak je i sam prestao da diše, strepeći, ko zna zbog čega, da bi mu dah mogao zamagliti taj bezdan u njenim očima. Progutao je knedlu, a zatim odgurnuo to osećanje. Ovo nije bio trenutak za emocije. Još prvog dana utuvili su mu u glavu koliko

Crveni oltar

je opasno sažaljenje u pogrešnom trenutku, i na kakve ga greške može navesti. Morao je još jednom da se potrudi, za kraj, i da je oživi.

Stavio joj je prst na vrat; puls se još osećao, ali vrlo slabo. Uzeo je mirišljivu so. Na bočici je ostalo krvi – već ju je dvaput koristio – i deo njega poželeo je da je pusti da umre na miru. Međutim, imao je naređenja, i premda je verovatnoća da će mu išta reći bila veoma mala, i dalje je postojala. Otvorio je bočicu i privukao njenu glavu. Pokušala je da mu se odupre, ali bila je isuviše slaba.

Isprva je izgledalo da so ne deluje, ali kada je spustio bočicu, isprutila ga je pogledom i, što je još bitnije, činilo se da pokušava nešto da kaže. Uzeo je nož i oštricom joj prešao preko obraza, isekavši kožu i tkaninu, žureći da skine krpu kojom joj je zapušio usta. Zakašljala se; beli zubi bili su joj umazani krvlju, a usne tanke i sive. Usled napora počela je brže da diše, zatim se umirila, progutala pljuvačku i usredsređeno ga pogledala. Blago se nagnuo kako bi čuo šta će reći, pazeći da im se pogledi ne razidu, i ona nešto nejasno prošaputa. Odmahnulo je glavom i primakao se bliže, čekajući sledeći pokušaj. Duboko je udahnula, ne skidajući pogled s njegovih očiju.

„Opraštam ti“, rekla je, kao da je sve to zabavlja.

1

Kapetan Aleksej Dmitrijevič Koroljev popeo se uza stepenice ispred broja 38 u ulici Petrovka, u štab Odeljenja za kriminalistička istraživanja moskovske policije, kasnije nego obično. Jutro je loše počelo, bez naznaka da će išta biti bolje, a on nikako nije mogao da se otrese jake glavobolje od sinoćne votke. Stoga je, umesto s udarničkim entuzijazmom, umorno i rezignirano otvorio teška hrastova vrata. Zaslepljen jutarnjim suncem, nekoliko trenutaka navikavao se na zamračeno predvorje, a gusti oblaci prašine od maltera kovitali su se tamo gde bi obično, u opštem metežu, video uniformisane pozornike i užurbanu aktivnost. Na trenutak je zbunjeno zastao, pitajući se šta se to, do đavola, dešava. Pokušao je odredi odakle dolaze sva ta prašina i krš, ali sve što je mogao da vidi bilo je mutno komešanje nejasnih pokreta na odmorištu, tamo gde je bila statua bivšeg glavnog komesara Državne bezbednosti Henriha Grigorjeviča Jagode. Zbrka je naglo prekinuta udarcem nečeg veoma čvrstog, kako je pretpostavio, u postolje statue. Buka, koja je odzvanjala po mermernom podu i zidovima atrijuma, kao da ga je ošamarila.

Popeo se do odmorišta, a šut mu je krckao pod nogama. Zamo-
tan u čaršave, komesar je sada bio bezoblična gomila, pričvršćena za postolje koje su četiri radnika, gola do pojasa, rasturala gvozdenim

polugama, čekićima i mehaničkim bušilicama. Pokušavali su da je uklone, ali postolje se nije dalo tako lako. Kada je prišao, jedan radnik ga pogleda i nasmeši se, a zubi mu zablistaše na prašnjavom licu.

„Izgleda da su nameravali da drug komesar ostane ovde sve dok se zgrada iznad njega ne sruši. Zacementiran je za pod. Biće dobro ako ga odavde iznesemo u jednom komadu.“

Drugi radnik još jednom zamahnu teškim kovačkim čekićem, udarivši u metalno dleto. Opiljci poleteše na sve strane, a dleto se zari dublje u mermerni blok. Kapetan proguta nekoliko puta, kako bi vratio nešto pljuvačke. Usta su mu bila kao da je jeo pesak.

„Evo ga, pao je. Sad ćemo da ga iznesemo“, reče onaj sa čekićem i pljunu. Pljuvačka pade kao crna mrlja na krš pod njegovim nogama. Koroljev ozbiljno klimnu glavom, što je radio kada nije imao predstavu šta se dešava, a zatim oprezno zakorači napred. Koliko je on znao, Jagoda je i dalje visoki funkcioner Politbiroa, što je zasluživalo poštovanje. Nešto se očito promenilo, čim mu sklanjaju statuu. Prolazeći pored radnika, promrmljao je grubo, ali odlučno: „Dobro jutro, drugovi.“ Pomislio je kako je u Moskvi, oktobra leta gospodnjeg hiljadu devetsto trideset šestog, najbolje ne komentarisati takve stvari. Naročito ako si mamuran.

Kapetanova visina, sto osamdeset tri centimetra, bila je znatno iznad proseka, barem prema normama koje je nedelju dana ranije objavilo Ministarstvo zdravlja. Bio je i teži od prosečnog sovjetskog građanina, ali je to pripisivao visini, a ne prežderavanju, ako je tako nešto, u ovom periodu tranzicije ka potpunom komunizmu, uopšte bilo moguće. U svakom slučaju, njegovi gabariti bili su korisni kada je trebalo primeniti snagu.

Ličio je na ono što je bio, policijskog istražitelja s pozamašnim iskustvom. Tome je verovatno doprinosilo i grubo lice, pravo pandursko, s izraženom vilicom, širokim jagodicama i kožom ogrubealom od višegodišnjeg izlaganja suncu i snegu. Čak je i kratka smeđa

kosa, koja mu je na glavi štrčala poput osušene trave, ukazivala na to da je policajac. Zanimljivo je da mu je ožiljak, koji se poput debele trake pružao od levog uha do vrha brade – posledica susreta s belim kozakom tokom građanskog rata – davao izvesnu blagost. Zahvaljujući toplim i veselim očima, nije izgledao kao tabadžija. Građani su ga zbog tih očiju smatrali valjanom čovekom, čak i kada bi ih hapsio; često su mu odavali misli i tajne koje bi inače prećutali. Ipak, oči nisu govorile sve; Koroljev se sedam dugih godina borio od Ukrajine do Sibira, protiv Nemaca, Austrijanaca, Poljaka i svakoga ko bi uperio pušku u njega, prolazeći manje-više dobro. Kada je bilo potrebno, uopšte nije bio blag, daleko od toga.

Uspinjući se ka drugom spratu, češao se po vratu i razmišljao o tome kakav bi značaj za moskovsko Odeljenje za kriminalistička istraživanja moglo imati rušenje Jagodine statue. Sve do sada, u ovlašćenja Milicije radnika i seljaka, kako je glasio pun naziv redovne milicije Sovjetskog Saveza, spadalo je održavanje javnog reda i mira, regulisanje saobraćaja, obezbeđivanje važnih zgrada i, naravno, istraživanje i sprečavanje kriminalnih aktivnosti, što je bio njegov posao i resor moskovskog OKI-ja*. Većina slučajeva vezanih za politiku bila je u nadležnosti NKVD-a, Državne bezbednosti, mada je u proleterskoj državi gotovo sve bilo politizovano. U očima nekih ljudi, bilo kakav zločin predstavljao je udarac čitavom socijalističkom sistemu, iako je pravljena razlika između običnih i političkih zločina, barem zasada. Naravno, i policajci su često pomagali NKVD-u u političkim pitanjima; čak je i Crvena armija ponekad to činila. Ipak, većinu vremena provodili su baveći se običnim kriminalom. Tako su Koroljev i ostali policijski istražitelji mogli da rade ono u čemu su najbolji – traže i hvataju počiniocе teških zločina koji nisu zadirali u politički sferu. Stoga su Moskovljani Petrovku broj 38, sedište moskovskog OKI-ja, spominjali na isti način kao što bi stanovnici Londona pomenuli Skotland jard; potpuno drugačije od onoga što bi pričali o Lubjanki, kada bi se usudili da spomenu

* Odeljenje za kriminalistička istraživanja.

sedište štaba zastrašujućeg NKVD-a. Koroljev se ponadao da će se u ovim promenljivim vremenima pozitivan stav prema Petrovki očuvati.

Nezgodna je istina, pak, da je danas policija, a samim tim i moskovski OKI, deo Ministarstva državne bezbednosti, i kada građani pominju *organe* – organe Državne bezbednosti – misle istovremeno i na NKVD i na policiju. Svi znaju da bi novi komesar Ježov policiji mogao dodeliti znatno veću političku ulogu. Štaviše, imajući u vidu da uskoro mora doći do hapšenja njegovog prethodnika, ukoliko već i nije, čistka među organima je neizbežna. Koroljev je poznao obrazac. Broj slučajeva koje je rešio bio je među najvišima u odeljenju, ali u slučaju čistke u Petrovki niko neće biti pošteđen. Proteklih godina suviše je toga video da bi sada mogao da sumnja.

Ušao je u sobu 2F, uz pozdrav koji je više ličio na gundanje nego na ljubaznost. Okrenuo se ka čiviluku iza vrata i skinuo zimski kaput. Nosio ga je prvi put posle šest meseci; pomalo ga je stezao u ramenima. Okrečena u tamnosivu boju, soba je bila opremljena sa četiri naspramno raspoređena stola i osam ormarića, poređanih uza zid. Osećalo se na ljude i cigarete, a svetlost se jedva probijala kroz dim koji su ostala tri istražitelja ispuštala kao mahniti. Zidovi su bili ukrašeni mapom Moskve i Staljinovim portretom. Sve do juče, tu je visila i fotografija komesara Jagode, od koje je ostao samo svetli trag na zidu. Samo to bi svakog nateralo da zapali cigaretu.

Konačno je svukao kaput, ostavši u uniformi koju je retko nosio. Okrenuo se i video da su bleđa lica i širom otvorene oči kolega usredsređeni na njega. Tri cigarete sijale su kao jedna dok su ga posmatrali. Slegnuo je ramenima, primetivši kako mu je i uniforma uža nego poslednji put kada ju je nosio, i klimnuo glavom.

„Dobro jutro, drugovi“, ponovio je, ovoga puta razboritije. Larinjin je reagovao prvi.

„Zar se u ovo vreme dolazi na posao, druže? Skoro je deset. To nije ono što partija očekuje. Dužnost mi je da ovo pomenem na radnom savetu“.

Koroljev je smatrao da Larinjin izgleda poput svinje, i da okrnjeni i izlomljeni sivi zubi, koji su mu sevali između mesnatih usana, liče na svinjske. Danas mu je glas bio još piskaviji nego inače i kapetan vide da mu se zdepasti prsti, kojima je držao cigaretu, pomalo tresu. Nervozan je, pomisli, i to ga nije iznenadilo. Uvek je bio obazriv prema ovom ćelavom istražitelju, čiji se stomak preli-vao preko stola poput plimnog talasa, a danas će naročito obratiti pažnju. Udarci malja, koji su i dalje odjekivali sa stepeništa, mogli bi označiti kraj za ulizicu poput Larinjina. Taj sto je ionako doskora pripadao Pesnici Mendeljejevu, a način na koji ga je Larinjin dobio nije osvojio simpatije. Mendeljejev je bio žestok i efikasan istražitelj, strah i trepet za moskovske lopove, sve dok ga saobraćajac Larinjin nije prijavio zbog širenja antisovjetske propagande. Sada je Larinjin sedeo sa bivšim Mendeljejevljevim kolegama, dobivši Pesničin sto i posao. Niko nije bio siguran gde je Pesnica; pretpostavljali su da je odveden na Daleki sever, i sve to zbog glupog vica o čekistima koji je saobraćajac slučajno čuo i iskoristio. Stoga nije čudilo što je Larinjin bio nervozan, znajući da vetar ovih dana lako menja pravac, svestan da posle tri nedelje provedene s njima nije rešio nijedan slučaj. Teško da se time možete hvaliti partijskim drugovima.

„Znam koliko je sati, Grigorije Denisoviču“, reče Koroljev. „Išao sam kod štapskog pukovnika Gregorina u Lubjanku. Morao sam da čekam. Hoćeš da ti dam njegov broj telefona, da se uveriš sam?“

Spustivši pogled, primetio je da su mu moljci preko leta napali rukav. Protrljao je izgrizeni materijal i seo za sto, odloživši šubar u poslednju fioku. Upalio je lampu i počeo da pregleda papire iz fascikle koju je trebalo da prosledi kancelariji prokuratora. Onda je zastao, svestan neobične tišine koja je zavladala prostorijom.

„Drugovi?“, upitao je, podižući pogled. Ostali istražitelji zblanuto su zurili u njega, a na licima im je bila mešavina užasa i sažaljenja. Larinjin je rukavom brisao znoj sa čele.

„U Lubjanku, Alekseju Dmitrijeviču?“, upita potporučnik Ivan Ivanovič Semjonov. Sa dvadeset dve godine bio je najmlađi

istražitelj, iako je ponekad, kao u ovom trenutku, izgledao i mlađe. Ležerno začesljane plave kose, lepog, skoro ženstvenog lica, i iskrenog, otvorenog držanja, ličio je na momka s plakata Komsomola*. Bio je s njima samo dva meseca; većinu vremena provodio je pomazući Koroljevu u jednostavnim poslovima i učeći zanat. Ipak, još uvek nije naučio kada misli treba zadržati za sebe.

„Da, Ivane Ivanoviču“, odgovori Koroljev. „Drug Gregorin želi da održim predavanje kadetima srednje škole NKVD-a.“

Ostala trojica odahnuše. Larinjinovo bledo lice najednom je dobilo boju, Semjonov se nasmešio, a Dmitrij Aleksandrovič Jasimov, žilav momak Koroljevlevih godina, profesorskog lica i cinične naravi, zavalio se u stolicu, trгнуvši se kada mu se rana na stomaku raširila, i pogladio krajeve tankih, potkresanih brkova.

„Dakle, Ljoška, zbog toga si u uniformi. Pretpostavljam da smo pomislili da je u pitanju nešto drugo. Retko te vidamo tako obučenog.“ Jasimov je imao prava da ga zove po nadimku, pošto su dvanaest godina radili i pili zajedno. Koroljev pogleda izgrizeni rukav i namršti se. To je tačno; više je voleo civilnu odeću. Ništa ne odvraća građane od priznanja kao smeđa uniforma, ako se on pita.

„U pravu si. Trebalo je da se malo proluftira. Pogledajte, pojeli su je moljci.“

„Izgleda da ti je malo tešnja. Ugojio si se, zar ne?“ Jasimovljeve oči zasvetlucaše i Koroljev se nasmeši, a stari ožiljak duž vilice povuče mu levo oko u stranu, pridajući mu sanjalački izraz, dok su mu oči zagonetno svetlucale ispod gustih obrva. Jasimov se često šalio, govoreći da su Koroljevljeve oči konstantno usredsređene na njegovu večeru. Kapetan je prihvatao da bi u ovoj tvrdnji moglo biti istine. Ipak, verovao je da taj blag izraz čini da mu ljudi veruju, što je u njihovom poslu svakako bilo korisno.

„Mišići, Dmitriju. Vežbao sam. Zbog toga sam okretan i starice me ne budu makazicama.“

* Komunistički savez omladine.

Semjonov frknu iza fascikle koju je na brzinu otvorio, a Larinjin se iskreno nasmeja, zaboravivši na svoje nevolje. Čak se i Jasimov nasmešio, protrljavši mesto gde ga je jedna starija žena ubola makazama, kada je hteo da joj pomogne da pređe ulicu. Kasnije im je rekla da je to učinila zbog uniforme, što Koroljeva nije iznenadilo; uniforme su ovih dana svakog činile nervoznim. Mislila je da će je Jasimov uhapsiti iako nije učinila ništa loše, a Koroljev ju je nežno uhvatio za ruke i podigao pre nego što je ubola istražitelja po drugi put. Čak se i nevini ovih dana trzaju na svaki šum, a ona je slučajno imala makaze. Kapetan je pokušao da se ne smeje, ali retko se događalo da pređe svog prijatelja, pa je morao da zakloni lice šakom. Jasimov prekorno zavrte glavom.

„Vrlo smešno. Ali da, sada se ugledam na tebe, Ljoška. Posle tog iskustva nosim isključivo običnu odeću. Nego, reci nam, pošto svoju mudrost prenosiš mladim čekistima, koja će tema biti predmet tvojih pedagoških postignuća?“

Koroljev je pronašao fasciklu koju je tražio, i sada je bila otvorena pred njim; zločinac s tamnim masnicama na mladom bledom licu zurio je u njega sa fotografije. Iako slučaj nije bio prijatan, prebijeno lice ipak mu je probudilo grižu savesti. Kada su mladića pretukli, nije bio u prostoriji; međutim, nije mogao da krivi policajce – svi su imali sestre i ćerke. Kaznu je najbolje prepustiti narodnom sudu. U suprotnom će stvari biti iste kao pre revolucije.

Usredsređen na fotografiju, nije obraćao pažnju na Jasimova. Podigao je pogled, osmehnuo se i tiho opsovao, videvši da su se Semjonov i Larinjin zainteresovali.

„Hajde, družo“, reče Jasimov, „to je velika čast. Moraš podeliti novosti s kolegama. U kojoj si oblasti toliko istaknut da štapski pukovnik izabere tebe, omatorelog kapetana moskovskog OKI-ja, da se obrati bistrim mladim čekistima iz Srednje škole za državnu bezbednost *F. E. Deržinski*? Ni manje ni više nego kremu sovjetske mladeži. Čak i ovaj naš mladi heroj ne bi s njima imao šanse.“

Klimnuo je glavom ka Semjonovu, koji se dobroćudno nasmešio. Tri istražitelja čekala su odgovor, unapred znajući šta će Koroljev reći.

„Vođenje slučaja, nitkove jedan“, odgovori Koroljev brzo, ne mogavši da se ne nasmeje na sopstveni račun. Ostala trojica prasnuše u smeh.

„Tema je primerena, Alekseju“, reče Jasimov, zadovoljan što je ponovo uspostavljen prirodan poredak stvari. „Mali čekisti imaće šta da nauče od stare kuke poput tebe“.

„Nadam se, Dimka, iako me čudi što te nisu pozvali da održiš predavanje o samoodbrani.“

Jasimov prekorno mahnu prstom ka Koroljevu, koji se i sam čudio što je dva puta za jedno jutro uspeo da doskoči prijatelju. Semjonov je kašljao, zaklonjen fasciklom, a od Larinjina su se videla samo ramena, koja su se podizala i spuštala dok je tražio nešto u donjoj fioci. Baš kada je Jasimov hteo da odgovori, sa stepeništa je odjeknuo jak prasak. Zvučalo je kao da je statua bivšeg komesara Državne bezbednosti pala na pod. Pogledali su se u tišini. Taj zvuk je bio podsetnik, naročito za Larinjina, da je sada vreme za rezultate, a ne za dokone šale. Uskoro se u sobi čulo samo šuškanje pri okretanju stranica u fasciklama i grebanje sovjetskih olovaka po sovjetskom papiru. Odozgo ih je s odobravanjem gledao drug Staljin.

Koroljev je imao običaj da pregleda svaku stranicu slučaja pre nego što ga pošalje uredu prokuratora. S jedne strane, činio je to kako bi se uverio da je dokument složen po redu, ali i da vidi da li mu je tokom istrage promaklo nešto što bi pomoglo rešavanju slučaja. Bio je to običaj koji je često donosio zanimljive rezultate i nikada nije predstavljao potpuno gubljenje vremena. Ponekad bi otkrio interesantne obrasce ponašanja, koje bi zabeležio za ubuduće. Posmatrajući fotografiju studenta Vorošilova, pitao se da li bi ovaj silovatelj počinio sve te zločine da je ostao u svojoj varošici pored

Smolenska. Sigurno je i tamo imao isti poriv, ali da ga nisu poslali na studije u Moskvu, možda bi se skućio, oženio nekom finom devojkom i bio koristan član društva. Ovako je, kada je primljen na jednu inženjersku akademiju u Moskvi, otkrio anonimnost i čitav svet mogućnosti u samom srcu ovog rastućeg sovjetskog grada, gde se ljudi, zgrade, pa i čitava naselja stalno menjaju. Radnici dolaze i odlaze, otvaraju se nove fabrike, niču gradilišta; preobražaj Moskve u prestonicu dostojnu Velike sovjetske revolucije mladom Vorošilovu pružio je prostor i mogućnost da za nešto više od četiri nedelje siluje šest mladih žena.

Iako novine nisu pisale o ovim zločinima, vest se pročula. Moskva, u najmanju ruku, nije bezbedan grad – dugačko radno vreme, oskudni obroci i votka opasna su kombinacija. Ipak, nije bilo uobičajeno da brutalni silovatelj ponovi zločine nekoliko puta zaredom, u kratkim vremenskim razmacima. Iako su žene izbegavale da idu same noću, naročito neosvetljenim ulicama, Vorošilov se snašao. Posle prvog zločina, objasnio je prilikom hapšenja, jedino o čemu je razmišljao bilo je da na silu poseduje žene. Pri svakom sledećem napadu bivao je sve brutalniji, i sreća je što nije stigao da počinu ubistvo. Koroljev je okrenuo stranicu i ugledao fotografiju izudarane i krvave Marije Naumove, kojoj je Vorošilov izbio četiri zuba, slomio nos i napravio teške modrice oko očiju. Voleo bi da ga je ranije uhvatio, ali ponekad je za hapšenje potrebno da kriminalac počinu još jedan zločin. Strpljivo je tragao za njim, ispunjen besom, izvlačeći iz svakog zločina informacije koje su mu pomogle u sporom, ali neminovnom izvođenju silovatelja pred lice pravde.

Prva žrtva bila je iz varoši udaljene manje od četrdeset kilometara od Vorošilovljevog rodnog mesta, te je prepoznala njegov naglasak. Druga se setila dubokih kožnih čizama do kolena, koje su same po sebi bile zapanjujuće za jednog studenta, pomisli žalosno Koroljev, mrdajući palcem u starim filcanim čizmama i pitajući se hoće li izdržati zimu. Treća devojka je dobro osmotrila lice silovatelja i pružila najprecizniji opis. Četvrta žrtva, Maša Naumova, jedva

se sećala sopstvenog imena kada je Vorošilov završio s njom, ali je zato peta, kada se na pustom polju pored reke Moskve obrušio na nju, uspela da mu ukrade parče papira iz džepa. Zgužvala ga je i sakrila ispod sebe. Bio je to raspored predavanja. Ali kako im je bio potreban čitav dan da otkriju na kojoj akademiji studira, Vorošilov je imao vremena da napadne šestu, poslednju žrtvu.

Čekali su ga u studentskom hostelu, gde je delio malenu sobu sa još tri mladića. Koroljevu je isprva izgledao kao običan momak, osim što mu je obraz bio izgreban. Nije se opirao, i kada su ga odvezli crnim policijskim automobilom, delovalo je kao da umesto straha oseća olakšanje. Policajci iz lokalne stanice tukli su ga sve dok nisu ogulili šake, a onda ga ubacili u pritvorsku ćeliju sa gomilom lopova. Do jutra, Vorošilov je osetio koliko deset godina robije može biti neprijatno za silovatelja, saznajući na koji se način lopovi ophode sa *žbunarima* kada im dopadnu šaka.

Kapetan je zatvorio dosje i elegantnim rukopisom napisao kratak komentar. Njegova majka običavala je da ponosno kaže kako ima šake sveštenika, ushićena zbog mogućnosti da mladi Aleksej uđe u carsku službu ili, čak, da služi samoj Crkvi. Ali onda je otišao u rat sa Nemačkom, a kada su pobedili Nemce, počeo je građanski rat, u kome se borio protiv belih, i na kraju, protiv Poljaka. Kada se vratio kući, majka mu više nije bila među živima, a crkveni poslovi u novom poretku bili su sve ređi. Kako je njegova jadna majka mogla zamisliti da će, dvadeset godina kasnije, od starog režima ostati samo nekolicina otmenih strašila koji sastavljaju kraj sa krajem rađeći ono malo fizičkog posla koji mogu da nađu, prodajući poslednju imovinu ne bi li za devize kupili hranu. Da će u gradu koji vrvi od crkava samo nekoliko biti otvoreno. Završio je belešku i sa hrpe na simsu uzeo poštansku markicu. Na koverti je sa zadovoljstvom napisao: *Uredu moskovskog prokuratora*, zahvalan što može da doprinese stvaranju novog društva, ma koliko taj proces bio težak.

„Dobro obavljen posao, Alekseju“, reče Jasimov, prvi put ozbiljno.